

Ubezpieczenie D&O w Lloyd's

Niniejsze opracowanie zawiera praktyczne informacje w zakresie konstrukcji oraz funkcjonowania produktu D&O plasowanego na rynku Lloyd's wraz z przykładami roszczeń:

- Polisa D&O w pytaniach i odpowiedziach
- Przykłady szkód
- Wybrane przepisy prawne regulujące odpowiedzialność menedżerską

Polisa D&O w pytaniach i odpowiedziach

Dla kogo przeznaczona jest polisa D&O?

Ubezpieczenie odpowiedzialności z tytułu zarządzania podmiotem zasadniczo przeznaczone jest dla każdej osoby prawnej, w której do organów statutowych powołuje i odwołuje się członków kierownictwa (zarząd, rada nadzorcza, prokurent) oraz gdzie zatrudnia się (bez względu na formę – etat czy kontrakt) osoby pełniące kluczowe role w organizacji, które samodzielnie w ramach posiadanych uprawnień lub pełnomocnictw podejmują decyzje zarządcze np. dyrektor finansowy, główna księgowa, dyrektor zarządzający, itp.

Zatem polisa ta skierowana jest w szczególności do spółek z o.o., spółek akcyjnych, spółdzielni, wspólnot mieszkaniowych, spółek komunalnych, fundacji, stowarzyszeń, instytutów badawczych, spółek wodnych, itp.

Ubezpieczającym w polisie D&O będzie zawsze podmiot określony jak wyżej, o oczywistej gestii ubezpieczeniowej.

Natomiast do kręgu **Ubezpieczonych** zalicza się nie tylko tzw. **członków kierownictwa**, o których mowa była wyżej, ale ochroną objęte są również osoby bliskie członków kierownictwa - gdy ponoszą z nimi odpowiedzialność majątkową - np. współmałżonkowie i spadkobiercy.

Jak należy określić krąg osób ubezpieczonych w danym podmiocie?

Nie trzeba tego robić, gdyż standardem przy tego typu polisach jest „beziemienna” forma ubezpieczenia. Oznacza to, że do grupy tej należą „z automatu” wszyscy **członkowie kierownictwa** danego podmiotu, spełniający definicję (patrz § 10 ust. 1 warunków ubezpieczenia).

Dodatkowym atutem takiego rozwiązania jest fakt, że dzięki temu z ochrony D&O korzystają osoby, które w trakcie trwania polisy:

- pracują w organizacji (ochrona dla obecnych menedżerów)
- odchodzą z organizacji (ochrona dla byłych menedżerów)
- rozpoczynają pracę w organizacji (ochrona dla nowych menedżerów)

Ważne! W indywidualnych przypadkach – jeżeli wynika to z zapisów kontraktu menedżerskiego lub wymagań samego podmiotu – istnieje możliwość dookreślenia postanowieniami szczególnymi w polisie imiennej listy konkretnych osób, które objęte są ochroną w zakresie klauzuli A i B.

Jakie parametry wpływają na cenę ubezpieczenia?

Koszt polisy D&O zależy od kilku czynników uzależnionych od wnioskowanego zakresu ochrony i wysokości limitów ze szczególnym uwzględnieniem:

- rodzaju prowadzonej działalności i formy prawnej
- okresu od jakiego prowadzona jest działalność
- kondycji finansowej organizacji ocenianej na podstawie wyników za ostatni zamknięty rok obrotowy: przychody, wynik finansowy, aktywa oraz zobowiązania i rezerwy

Czy zatem z polisy D&O mogą skorzystać nowo powstałe podmioty?

Tak. Co do zasady, nie ograniczamy dostępu do ubezpieczenia tzw. start-up, ale należy się wówczas liczyć – przez pierwsze 2 lata ubezpieczenia - z wyłączeniem ochrony z tytułu niewypłacalności firmy. W pozostałym zakresie polisa funkcjonuje tak, jak dla dojrzałych podmiotów.

Jaki jest zakres terytorialny udzielanej ochrony ubezpieczeniowej?

Polisa D&O w standardzie zapewnia ochronę wskutek roszczeń kierowanych do ubezpieczonych na podstawie jakiegokolwiek jurysdykcji i właściwości sądowej z wyjątkiem roszczeń podlegającej jurysdykcji i właściwości sądów Stanów Zjednoczonych, przy czym za zapłatą dodatkowej składki można rozszerzyć ochronę również o terytorium USA.

Jaki jest podstawowy zakres polisy?

Katalog numerowanych literami od A do G 'klauzul ubezpieczeniowych' definiuje istotniejsze zakresy ochrony.

Klauzule A i B stanowią podstawę polisy, są obligatoryjne i nierozłączne. Ich adresatem są **członkowie kierownictwa**, którzy w ramach udzielonej ochrony otrzymują wsparcie w sytuacji skierowanego przeciwko nim roszczenia, w związku z wykonywaniem przez nich funkcji zarządczych i nadzorczych w ubezpieczonym podmiocie.

Zakres ochrony ubezpieczeniowej w każdym wypadku jest określony wyłącznie konkretną polisą ubezpieczenia wraz z ewentualnym aneksami i postanowieniami dodatkowymi oraz warunkami ubezpieczenia stanowiącymi integralną część danej umowy ubezpieczenia.

Klauzule od **C** do **G** są komplementarne do A i B, co do zasady mogą być z nimi łączone w dowolnej kombinacji — oczywiście z wyjątkiem szczególnych sytuacji wynikających z oceny ryzyka. Zapewniają ochronę samemu podmiotowi – Ubezpieczającemu, dlatego też klauzule tego rodzaju określane są na rynku ogólnym pojęciem 'entity cover' czyli 'ochrona dla podmiotu'. Są to kolejno:

- **Klauzula C** – Roszczenia pracownicze do podmiotu tzw. 'employment practice'
- **Klauzula D** – Ochrona prawna podmiotu
- **Klauzula E** – Programy świadczeń pracowniczych
- **Klauzula F** – Papiery wartościowe
- **Klauzula G** – Utrata danych i dokumentów

Dzięki takiej konstrukcji ubezpieczenia ochroną kryci są zarówno kluczowi członkowie kierownictwa (roszczenie przeciwko nim), jak i sama organizacja (roszczenie przeciwko podmiotowi).

Jaką ochronę otrzymują menedżerowie w ramach klauzuli A i B?

Ochrona udzielana na ich podstawie obejmuje roszczenia skierowane bezpośrednio przeciwko **członkom kierownictwa**, z tytułu szkód spowodowanych błędami popełnionymi przy zarządzaniu lub w nadzorze. Szkada może zostać wyrządzona w majątku podmiotu, którym członek kierownictwa zarządza, jak również osobom trzecim np. kontrahentom, wierzycielom, pracownikom itp.

W ramach ochrony pokrywane są (patrz § 10 ust. 2, 7 i 9 warunków ubezpieczenia):

- 1) **Koszty obrony** rozumiane jako:
 - (a) sądowe lub pozasądowe koszty, opłaty i wydatki (w tym koszty opinii lub porad prawnych, podatkowych, eksperckich, arbitrażu, mediacji, a także udziału świadków w postępowaniu sądowym)
 - (b) składkę (premię) zapłaconą za instrumenty finansowe służące wniesieniu odwołania, apelacji lub kasacji od obciążenia odpowiedzialnością cywilną
 - (c) koszty korzystania z usług prawnika posiadającego uprawnienia do wykonywania tego zawodu w kraju członka kierownictwa w celu interpretacji i zastosowania porady prawnej otrzymanej od prawnika z innej jurysdykcji.
- 2) Odszkodowanie, czyli kwota wyrażona w pieniądzu jaką członek kierownictwa zobowiązany jest zapłacić w związku z wniesionym przeciwko niemu roszczeniem wskutek popełnienia przez niego **czynu bezprawnego**.

Czyn bezprawny oznacza popełniony lub rzekomo popełniony błąd lub zaniechanie, w tym fałszywe oświadczenie, oświadczenie wprowadzające w błąd, pominięcie, zlekceważenie, znieśławienie, oszczerstwo, naruszenie zobowiązań, nadużycie zaufania lub przekroczenie pełnomocnictwa przez członka kierownictwa w związku z wykonywaniem i pełnieniem przez niego obowiązków związanych z pełnioną funkcją.

Klauzula **A** uruchamiana jest w sytuacji, gdy roszczenie jest zgłoszone bezpośrednio do członka kierownictwa, zaś klauzula **B** dotyczy sytuacji, gdy za członka kierownictwa

odszkodowanie zostało zapłacone przez podmiot, który następnie występuje do polisy D&O o zwrot wypłaconej kwoty.

Jakie możliwe obszary odpowiedzialności menedżera chroni polisa D&O?

Członkowie kierownictwa ponoszą odpowiedzialność cywilną na podstawie szeregu przepisów ogólnych, jak i szczególnych. Nierzadko przepisy te zawarte są w ustawach regulujących funkcjonowanie organizacji w konkretnej gałęzi gospodarki np. podmioty lecznicze - ustawa o działalności leczniczej i ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, fundacje – ustawa o fundacjach, spółdzielnie mieszkaniowe – ustawa o spółdzielniach mieszkaniowych itd.

Menedżerowie odpowiadają nie tylko za konsekwencje własnego działania i zaniechania przy zarządzaniu i nadzorze w danym podmiocie, ale również mogą (określony krąg osób) ponosić odpowiedzialność za zobowiązania samej organizacji w sytuacji, kiedy staje się ona niewypłacalna, a egzekucja z majątku podmiotu jest bezskuteczna.

Do najważniejszych aktów prawnych regulujących odpowiedzialność menedżerską (patrz dodatek do niniejszego opracowania) należą:

- Kodeks cywilny – odpowiedzialność na zasadach ogólnych
- Kodeks Spółek Handlowych – m.in. odpowiedzialność członków zarządu i rady nadzorczej
- Prawo upadłościowe – odpowiedzialność za zobowiązania podmiotu

Przykładowe obszary odpowiedzialności:

- Odpowiedzialność za naruszenie przepisów podatkowych np. błędne rozliczanie podatków, odsetki za zobowiązania podatkowe
Podstawa prawna: Ordynacja Podatkowa
- Odpowiedzialność za naruszenie zasad rachunkowości np. błędy w księgach handlowych, dokumentacji finansowej
Podstawa prawna: Ustawa o rachunkowości
- Odpowiedzialność za zobowiązania kontraktowe np. naruszenie warunków umowy z kontrahentem, zobowiązanie wobec wierzycieli
Podstawa prawna: Kodeks spółek handlowych, Kodeks cywilny, Ustawa Prawo upadłościowe
- Odpowiedzialność za naruszenie praw osób trzecich np. praw pracowniczych
Podstawa prawna: Kodeks pracy, Kodeks cywilny
- Odpowiedzialność wobec spółki bądź udziałowców / akcjonariuszy spółki np. zawarcie niekorzystnej umowy, przekroczenie pełnomocnictwa
Podstawa prawna: Kodeks spółek handlowych, Kodeks cywilny

Co się stanie z gwarantowaną mi ochroną z polisy D&O w sytuacji, kiedy przestanę pracować w ubezpieczonym podmiocie w trakcie trwania polisy lub po upływie okresu ubezpieczenia umowa nie będzie kontynuowana?

W ubezpieczeniu D&O przewidziana jest opcja **dotatkowego okresu zgłaszania roszczeń**, której celem jest zapewnienie ochrony ubezpieczeniowej **członkom kierownictwa** oraz samemu podmiotowi, jeżeli z pewnych powodów nie mogą oni korzystać z dalszej ochrony ubezpieczeniowej. Wyróżniamy w tym zakresie dwie sytuacje:

- **Dotatkowy okres zgłaszania roszczeń** dla byłych członków kierownictwa, czyli takich osób, które w trakcie trwania polisy przestają pełnić swoje funkcje np. zakończyły pracę w organizacji lub przestały spełniać definicję **członka kierownictwa** – wynosi 120 miesięcy od dnia zakończenia umowy ubezpieczenia, w trakcie której doszło do takiej sytuacji.

Ważne! W ramach wspomnianego dotatkowego okresu zgłaszania roszczeń ochrona udzielana jest również osobom bliskim członkowi kierownictwa – małżonkowi, partnerowi (konkubinie lub konkubentowi) oraz spadkobiercom – w odniesieniu do czynności egzekucyjnych przeciwko majątkowi osobistemu takiej osoby, podjętych na podstawie orzeczenia sądowego wydanego przeciwko członkowi kierownictwa.

- **Dotatkowy okres zgłaszania roszczeń** dla samej organizacji (podmiotu) oraz obecnych członków kierownictwa, czyli takich osób, które nadal spełniają definicję **kluczowego członka kierownictwa** w sytuacji, kiedy po zakończeniu dotychczasowej umowy D&O nie jest ona kontynuowana (niezależnie czy w Lloyd's, czy u innego ubezpieczyciela) – wynosi 36 miesięcy od dnia zakończenia dotychczasowej polisy

Czy jest możliwe objęcie ochroną skutków zdarzeń, które miały miejsce przed zawarciem umowy ubezpieczenia D&O?

Tak, istnieje taka możliwość. Sytuację tą określamy mianem „pokrycia retroaktywnego” lub „ochroną retroaktywną”. Polega ona na tym, że obejmujemy ochroną wstecz zdarzenia z określonego przedziału czasowego, których skutki spowodują sformułowanie roszczenia w okresie trwania polisy D&O. Oczywiście ochrona taka jest możliwa pod warunkiem, że przed zawarciem umowy ubezpieczenia nie istnieją żadne znane ubezpieczonemu okoliczności mogące powodować roszczenie z polisy D&O lub zostaną one podane ubezpieczycielowi, a ten wyrazi zgodę na włączenie ich do zakresu ochrony.

W ramach „daty retroaktywnej” możemy wskazać moment, od którego udzielamy ochrony za skutki zdarzeń z przeszłości:

- konkretną datę
- określony przedział czasowy w latach

- pełne pokrycie retroaktywne, które de facto uzależnione jest od ustawowego terminu przedawnienia roszczeń

Jaką ochronę zyskuje sam podmiot w ramach polisy D&O?

Klauzula C - czyny bezprawne pracodawcy

Ochrona udzielana na podstawie klauzuli C dotyczy roszczeń kierowanych bezpośrednio do podmiotu z tytułu czynów bezprawnych pracodawcy. Jeżeli roszczenie takie byłoby skierowane bezpośrednio do członka kierownictwa, mieściłoby się w zakresie klauzuli A i B.

Przez czyny bezprawne pracodawcy należy rozumieć uchybienia popełnione przy zawieraniu lub wykonywaniu umów o pracę lub umów zatrudnienia w oparciu o inną podstawę prawną, a także dyskryminację, mobbing, zniestawienia i pomówienia przy rozwiązywaniu stosunku zatrudnienia, itp. Typowym przykładem takich uchybień to wadliwe rozwiązanie umowy o pracę (np. bezpodstawne zwolnienie, bezpodstawne dyscyplinarne zwolnienie, naruszenie obowiązków równego traktowania).

Klauzula D — ochrona prawna podmiotu

Ochrona udzielana na podstawie klauzuli D uruchamiana jest w przypadku skierowania bezpośrednio do ubezpieczonego podmiotu roszczenia o odszkodowanie lub zadośćuczynienie, w związku z popełnionym przez niego czynem bezprawnym dotyczącym jego zobowiązań.

Ochrona dotyczy wyłącznie kosztów pomocy prawnej (katalog **kosztów obrony** tożsamy z katalogiem dla kluczowych członków kierownictwa), nie pokrywa natomiast samego odszkodowania. Rozszerzenie to jest szczególnie interesujące dla podmiotów, które nie dysponują swoimi stałymi służbami prawnymi.

Klauzula E — program świadczeń pracowniczych

Ochrona udzielana na podstawie klauzuli E dotyczy roszczeń związanych z uchybieniami popełnionymi przy zarządzaniu programami świadczeń pracowniczych, czyli takimi funduszami, w odniesieniu do których pracodawca występuje jako powiernik cudzych, bo należących do pracowników, środków finansowych. Typowym przykładem takiego funduszu, jest zakładowy fundusz świadczeń socjalnych.

Klauzula F — papiery wartościowe

Ochrona udzielana na podstawie klauzuli F dotyczy roszczeń i postępowań dotyczących wyemitowanych przez podmiot papierów wartościowych. Należy pamiętać, że ryzyko z tym związane dotyczy nie tylko publicznych (notowanych na GWP, New Connect i innych światowych parkietach), ale także prywatnych emisji. Nie ogranicza się jedynie do akcji, lecz dotyczy wszelkich papierów wyrażających udział w kapitale zakładowym oraz długu podmiotu np. obligacje korporacyjne, instrumenty pochodne itp.

Klauzula G – utrata danych i dokumentów

Ochrona udzielana na podstawie klauzuli G dotyczy pokrycia kosztów odtworzenia danych i dokumentów samego podmiotu, jak i danych i dokumentów, za które podmiot ponosi prawną odpowiedzialność.

Klauzula ta dotyczy sytuacji, gdy do utraty danych lub dokumentów doszło wskutek błędów w zarządzaniu pomimo stosowania procedur zapewniających ich bezpieczeństwo przechowywania. Rodzaj nośnika na jakim zapisany był dokument nie ma znaczenia (papierowy, elektroniczny).

Czy polisą mogą być objęte wszystkie podmioty funkcjonujące w jednej grupie kapitałowej oraz nowo powstałe lub przejęte w trakcie trwania polisy podmioty?

Przy zawieraniu umowy można dookreślić, czy polisą ma być objęty konkretny podmiot (tylko ubezpieczający), czy wybrane podmioty (lista) z grupy lub może wszystkie podmioty działające w ramach grupy kapitałowej. Należy wówczas pamiętać, że pytania we wniosku odnoszą się do całej grupy (wszystkich spółek) oraz dane finansowe muszą być zagregowane dla całej grupy podmiotów (skonsolidowane dane finansowe).

Jeżeli w trakcie trwania polisy ubezpieczony podmiot zostanie przejęty lub dojdzie do jego fuzji z innym podmiotem, albo jeżeli jakakolwiek osoba lub podmiot obejmie ponad pięćdziesiąt procent kapitału zakładowego zapewniającego prawo głosu w **spółce macierzystej** (patrz §10 ust. 20 i 21 warunków ubezpieczenia), to ochrona ubezpieczeniowa z tytułu umowy ubezpieczenia pozostanie w mocy do końca okresu ubezpieczenia, w odniesieniu do zdarzeń popełnionych lub rzekomo popełnionych przed datą takiego przejęcia lub fuzji.

Jeżeli **spółka macierzysta** powiadomi ubezpieczyciela na piśmie w ciągu 30 dni od dokonania się takiego przejęcia lub fuzji z innym podmiotem, ubezpieczyciel może rozszerzyć ochronę ubezpieczeniową o 72 miesiące dodatkowego okresu zgłaszania roszczeń zaczynającego się po ostatnim dniu okresu ubezpieczenia. Zaoferowane w ten sposób rozszerzenie będzie podlegało ewentualnym dodatkowym warunkom ubezpieczenia oraz będzie uzależnione od zapłaty dodatkowej składki.

Czemu służy katalog dodatkowych rozszerzeń odpowiedzialności?

Standardem polisy D&O jest obowiązkowa część ochrony ubezpieczeniowej gwarantująca dodatkowy podlimit odpowiedzialności na zdarzenia określone szczegółowo w §5 warunków ubezpieczenia.

Bez wątpliwości uzupełniają one zakres ochrony ujęty w klauzulach ubezpieczeniowych od A do G. Jednakże waga rozszerzeń w ciężarze zakresu ochrony jest stanowczo mniejsza niż klauzul, stąd taka nomenklatura nadająca im inną rangę.

Kierownictwo spółki zewnętrznej

Rozszerzenie dotyczące kierownictwa spółki zewnętrznej dotyczy sytuacji, gdy ubezpieczająca spółka deleguje do podmiotów spoza własnej grupy kapitałowej swoich menedżerów, aby pełnili w „zewnętrznych spółkach” funkcje kierownicze. Przykładowo taka sytuacja ma miejsce, gdy ubezpieczającym jest bank, który finansuje przedsięwzięcia obcych podmiotów. Wówczas, aby mieć bliższą kontrolę nad działalnością finansowanego podmiotu, do jego władz delegowani są menedżerowie wskazani przez bank.

Koszty obrony w związku z zanieczyszczeniem

Przedmiotowe rozszerzenie dotyczy ochrony ubezpieczeniowej udzielanej w zakresie pokrywania kosztów obrony w postępowaniach karnych lub administracyjnych w związku z zanieczyszczeniem środowiska będącym następstwem błędów popełnionych przy zarządzaniu.

Dodatkowy okres zgłaszania roszczeń dla byłych i obecnych członków kierownictwa

Patrz szczegółowe wyjaśnienie we wcześniejszych pytaniach.

Koszty dochodzenia oraz **koszty obrony** w sprawach dotyczących szkód w mieniu i na osobie

Przedmiotowe rozszerzenia zakresu ochrony ubezpieczeniowej pełnią funkcję tzw. ubezpieczenia dodatkowych kosztów ochrony prawnej menedżerów. Dotyczą sytuacji, gdy w związku z pełnionymi funkcjami zarządczymi dojdzie do zgłoszenia wobec nich zarzutów np. karno-skarbowych lub karnych, albo wszczęte zostanie inne postępowanie administracyjnoprawne bądź skierowane bezpośrednio wobec nich roszczenie związane ze szkodami na mieniu lub na osobie.

W ramach podlimitu związanego z **dochodzeniem** mogą zostać pokryte koszty, opłaty i wydatki w ramach przygotowań do lub uczestnictwa w dochodzeniu (w tym koszty opinii lub porad prawnych, podatkowych, eksperckich, a także udziału świadków w dochodzeniu) oraz składkę (premię) zapłaconą za instrumenty finansowe służące złożeniu poręczenia majątkowego (kaucji).

Dochodzenie oznacza oficjalne dochodzenie, postępowanie przygotowawcze lub wyjaśniające, przesłuchanie publiczne, postępowanie arbitrażowe, powołanie komisji lub postawienie w stan oskarżenia członka kierownictwa przez lub w imieniu sądu, organu lub urzędu administracji państwowej, w tym regulacyjnego, samoregulującego lub samorządu zawodowego, upoważnionego na mocy prawa do badania działalności podmiotu lub członka kierownictwa w takim charakterze.

Koszty obrony dobrego imienia członka kierownictwa lub podmiotu

Na podstawie tego rozszerzenia ochrona dotyczy kosztów akcji PR (public relations) mających na celu obronę dobrego imienia — zagrożonego wskutek informacji medialnych, które pojawiły się w związku ze zgłoszeniem roszczenia. Warty podkreślenia jest fakt, iż rozszerzenie to dotyczy nie tylko samych członków kierownictwa, ale także podmiotu.

Ochrona aktywów i wydatki niezbędne do pozostania na wolności

Jest to rozszerzenie dotyczące kosztów i wydatków służących pomocy członkowi kierownictwa zagrożonego karą ograniczenia wolności, aresztu, zatrzymania, odebrania jego aktywów (np. nieruchomości), deportacji lub jego ekstradycji. Ochrona dotyczy tutaj wydatków mających na celu uchylenie lub zaskarżenie niekorzystnych postanowień wydanych przez sąd, a także koszty pozyskania kaucji mającej na celu umożliwienie pozostawania przez członka kierownictwa na wolności.

W ramach tego rozszerzenia pokryte zostaną również **koszty obrony** oraz wydatki członka kierownictwa obejmujące koszty wysyłki leków, koszty zamieszkania i utrzymania, koszty powiadomienia osób bliskich oraz koszty wynikające z konieczności zaangażowania władz np. ambasad i konsulatów.

Grzywny i kary cywilne i administracyjne

Ochrona w przedmiotowym zakresie dotyczy kar i grzywien nakładanych bezpośrednio na członka kierownictwa. Ochrona ubezpieczeniowa może dotyczyć jedynie sytuacji, gdy kary nakładane są w trybie cywilnym lub administracyjnym. Nie jest możliwe obejmowanie ochroną ubezpieczeniową kar nakładanych przez sąd w postępowaniu karnym. Byłoby to sprzeczne z systemem prawnym, co potwierdza orzecznictwo Sądu Najwyższego.

Zaliczki na poczet kosztów obrony i dochodzenia

Przedmiotowe postanowienie przewiduje możliwość żądania wypłaty zaliczkowo kosztów obrony i dochodzenia jeszcze przez ostatecznym rozliczeniem roszczenia.

Koszty awaryjne

Przedmiotowe postanowienie dotyczy sytuacji, gdy istnieje konieczność poniesienia określonych ubezpieczonych kosztów lub wydatków jeszcze zanim zgodę na ich poniesienie wyrazi ubezpieczyciel, w sytuacji, gdy jej uzyskanie uprzednio było niemożliwe.

Nadwyżkowe koszty obrony dla członków kierownictwa

Jest to dodatkowy limit dedykowany wyłącznie kosztom obrony członków kierownictwa. Może on zostać wykorzystany w sytuacji, gdy limit podstawowy zostanie wyczerpany z uwagi na podniesione i wypłacone dotychczas roszczenia.

Dodatkowy limit dla członków organów nadzorczych podmiotu

Jest to dodatkowy limit dedykowany wyłącznie członkom organów nadzorczych np. rady nadzorczej, komisji rewizyjnej itp. Może on zostać wykorzystany w sytuacji, gdy limit podstawowy zostanie wyczerpany z uwagi na podniesione i wypłacone dotychczas roszczenia.

Koszty wsparcia psychologicznego

Jest to dodatkowy limit przeznaczony na pokrycie kosztów wsparcia psychologicznego dla członków kierownictwa, w związku ze zgłoszonym do nich roszczeniem.

Koszty stawiennictwa

Jest to dodatkowe pokrycie obejmujące refundację członkom kierownictwa kosztów podróży i zakwaterowania — do zastrzeżonych podlimitów — poniesionych w związku z koniecznością stawiennictwa w oficjalnych przesłuchaniach lub postępowaniach sądowych związanych z roszczeniami lub dochodzeniami związanymi z pełnionymi przez nich funkcjami zarządczymi.

Koszty zdarzenia kryzysowego

Jest to rozszerzenie obejmujące koszty powołanego tzw. „crisis managera”, w sytuacji, gdy w zarządzanym podmiocie dojdzie do tzw. zdarzenia kryzysowego szczegółowo zdefiniowanego w warunkach ubezpieczenia (patrz par. 10 ust. 29 warunków ubezpieczenia)

Przykłady szkód

1

Klauzula A – roszczenia kierowane bezpośrednio do członków kierownictwa o odszkodowanie za szkody wyrządzone w związku z zarządzaniem (przez osobę trzecią)

Branża – transport, przewóz osób, spółka z o.o.

Ubezpieczony, który uruchomił polisę – była Prezes spółki

Wartość roszczenia – powództwo sądowe o 275 000 zł wraz z wnioskiem o ustanowienie hipoteki przymusowej na lokalu mieszkalnym byłej Prezes spółki

Zarzuty – przekroczenie pełnomocnictw; jako Prezes spółki oddała w zastaw rejestrowy autobusy będące własnością spółki, co miało zabezpieczyć roszczenia dostawcy paliwa z tytułu należności za jego sprzedaż. Wierzyciel nie mógł skutecznie przejąć na własność pojazdów i przez ich zbycie zaspokoić swoich należności.

Okoliczności sprawy – spółka ogłosiła upadłość, syndyk masy upadłościowej po zgłoszeniu roszczeń o zapłatę za sprzedane paliwo kwestionował możliwość przejęcia na własność zastawionych pojazdów wskazując na wadliwość oświadczeń złożonych przez byłą Prezes. Wierzyciel zawarł ugodę z syndykiem, jednak uznał, że poniósł szkodę, której wartość bezpośrednio dochodzi od byłej Prezes Spółki na zasadach ogólnych w postępowaniu sądowym.

Podstawa prawna roszczenia: art. 415 KC

Ubezpieczenie D&O – pokryte koszty obrony byłej Prezes, która kwestionuje fakt przekroczenia pełnomocnictw, a także kwestionuje adekwatny związek przyczynowy pomiędzy zawartą przez wierzyciela ugodą, a jej działaniami przy ustanawianiu zastawu rejestrowego.

2

Klauzula A – roszczenia kierowane bezpośrednio do członków kierownictwa o odszkodowanie za szkody wyrządzone w związku z zarządzaniem (przez spółkę)

Branża – developer, spółka akcyjna

Ubezpieczony, który uruchomił polisę – członkowie zarządu

Wartość roszczenia – roszczenie o 2 266 000 zł

Zarzuty – niegospodarność; podjęcie decyzji o ulokowaniu środków pieniężnych spółki w kwocie 2 689 000 zł w instytucji finansowej, która nie zapewniła bezpieczeństwa zdeponowanych środków

Okoliczności sprawy – spółka prowadzi działalność developerską. Część posiadanych środków pieniężnych zostało decyzją zarządu zdeponowane w instytucji finansowej, która ogłosiła upadłość. Bankowy Fundusz Gwarancyjny gwarantuje zwrot zdeponowanych kwot do 100 000 EUR w podmiotach podlegających nadzorowi KNF. Różnica pomiędzy zdeponowaną kwotą, a kwotą podlegającą odzyskaniu wynosi około 2 266 000 zł. Brak możliwości odzyskania tej kwoty od syndyka masy upadłościowej walne zgromadzenie akcjonariuszy spółki uznało za poniesioną szkodę. Na podstawie art. 393 ust. 2 KSH walne zgromadzenie podjęło uchwałę o odwołaniu zarządu oraz o ustanowieniu pełnomocnika, który w imieniu spółki sformułował roszczenia o naprawienie szkody wyrządzonej jej przy sprawowaniu zarządu. Dochodzi go od byłych członków zarządu trybem przewidzianym przez KSH.

Aby uznać odpowiedzialność członków zarządu konieczne jest ustalenie sprzecznego z prawem lub postanowieniami statutu spółki zawinionego działania członków zarządu, a także ustalenie adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy decyzją zarządczą o zdeponowaniu środków w danej instytucji, a rzeczywiście poniesioną szkodą.

Byli członkowie zarządu kwestionują swoją winę wskazując, że w chwili podjęcia decyzji o ulokowaniu środków instytucja finansowa nie była w stanie upadłości, a jej wiarygodność nie była kwestionowana przez KNF. Uznają, że nie mieli obowiązku bardziej pogłębionego weryfikowania wypłacalności podmiotu, któremu powierzyli środki spółki.

Podstawa prawna roszczenia: art. 483 KSH

Ubezpieczenie D&O – pokrywa koszty przygotowania i prowadzenia obrony przed roszczeniami wobec członków zarządu. W razie ustalenia odpowiedzialności członków zarządu klauzula A pokrywa także wartość zasądzzonego odszkodowania.

3

Klauzula A – roszczenia kierowane bezpośrednio do członków kierownictwa o odszkodowanie za szkody wyrządzone w związku z zarządzaniem (przez spółkę)

Branża – produkcja przemysłowa, spółka akcyjna

Ubezpieczony, który uruchomił polisę – były Prezes zarządu

Wartość roszczenia – roszczenie o 520 000 zł

Zarzuty – niegospodarność; podjęcie decyzji o nabyciu po zawyżonej cenie akcji innej spółki

Okoliczności sprawy – spółka w ramach prowadzonej działalności zdecydowała o nabyciu pakietu kontrolnego akcji innej spółki mając na celu przejęcie jej najważniejszego aktywa - nieruchomości gruntowej. Prezes zarządu został upoważniony przez Walne Zgromadzenie do nabycia tych akcji, jednak po transakcji część akcjonariuszy zarzuciła ich nabycie po cenie znacząco przewyższającej ich wartość rynkową. Wskazano, że akcje zostały nabyte od osoby blisko spokrewnionej z Prezesem. Różnicę nabycia pomiędzy ceną nabycia a oszacowaną ceną rynkową wynosi 520 tys. zł i jest dochodzona jako szkoda zarządzanej spółki.

Na podstawie art. 393 ust. 2 KSH walne zgromadzenie podjęło uchwałę o odwołaniu Prezesa zarządu oraz o ustanowieniu pełnomocnika, który w imieniu spółki sformułował roszczenia o naprawienie szkody wyrządzonej jej przy sprawowaniu zarządu. Dochodzi go od byłych członków zarządu trybem przewidzianym przez KSH przed sądem.

Były Prezes kwestionuje swoją winę wskazując, że wartość nabycia akcji i tak jest niższa od jej wartości rynkowej. Ustalenia tych okoliczności dokonuje biegły sądowy w toczącym się procesie.

Podstawa prawna roszczenia: art. 483 KSH w związku z naruszeniem art. 377 KSH

Ubezpieczenie D&O – pokrywa koszty przygotowania i prowadzenia obrony przed roszczeniami wobec członków zarządu. W razie ustalenia odpowiedzialności członków zarządu klauzula A pokrywa także wartość zasądzonego odszkodowania, chyba że doszłoby do ustalenia, że ubezpieczony uzyskał osobiste korzyści w związku z popełnionym czynem.

4

Klauzula A – roszczenia kierowane bezpośrednio do członków kierownictwa o odszkodowanie lub zadośćuczynienie przez pracowników z tytułu czynów bezprawnych pracodawcy (np. naruszenie przepisów o rozwiązywaniu stosunku pracy, mobbing, dyskryminacja w miejscu pracy)

Branża – transport, spółka z o.o.

Ubezpieczony, który uruchomił polisę – Prezes zarządu

Wartość roszczenia – roszczenie o 35 000 zł

Zarzuty – mobbing i dyskryminacja ze względu na przynależność związkową jednego z pracowników spółki.

Okoliczności sprawy – w spółce część udziałów należy do pracowników, natomiast większościowy pakiet do Prezesa Zarządu. Od wielu lat narastał konflikt pomiędzy Prezesem a jednym z udziałowców i zarazem pracowników, który jednocześnie pełnił funkcję przewodniczącego zakładowej organizacji związkowej. Zachowania obu osób doprowadziły do eskalacji sprawy, która spowodowała, że przeniesiony na inne stanowisko pracownik uznał to za działanie dyskryminacyjne i wniósł do sądu powództwo bezpośrednio przeciwko Prezesowi Zarządu o zadośćuczynienie z powodu mobbingu. Sąd zasądził zadośćuczynienie na rzecz dyskryminowanego pracownika w kwocie ok. 19 500 PLN wraz z obowiązkiem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Podstawa prawna roszczenia: art. 415 KC w zw. z art. 94 KP

Ubezpieczenie D&O – pokrywa koszty przygotowania i prowadzenia obrony przed roszczeniem pracownika o zadośćuczynienie z powodu mobbingu skierowanym bezpośrednio przeciwko Prezesowi Zarządu. Ponieważ roszczenie zostało zgłoszone bezpośrednio przeciwko członkowi władz (a nie spółce) ochrona ubezpieczeniowa jest udzielana na podstawie klauzuli A. Nie ustalono umyślnego naruszenia przepisów przez Prezesa.

5

Koszty Dochodzenia – par. 5 ust. 4 warunków ubezpieczenia,

Dochodzenie oznacza oficjalne dochodzenie, postępowanie przygotowawcze lub wyjaśniające, przesłuchanie publiczne, postępowanie arbitrażowe, powołanie komisji lub postawienie w stan oskarżenia Członka Kierownictwa przez lub w imieniu sądu, organu lub urzędu administracji państwowej, w tym regulacyjnego, samoregulującego lub samorządu zawodowego, upoważnionego na mocy prawa do badania działalności Spółki lub Członka Kierownictwa w takim charakterze.

Branża – transport, spółka z o.o.

Ubezpieczony, który uruchomił polisę – Prezes zarządu

Wartość roszczenia – koszty obrony w sprawie karnej 20 000 zł

Zarzuty – złośliwie i uporczywie naruszanie praw pracownika wynikające ze stosunku pracy

Okoliczności sprawy – w spółce część udziałów należy do pracowników, natomiast większościowy pakiet do Prezesa Zarządu. Od wielu lat narastał konflikt pomiędzy Prezesem a jednym z udziałowców i zarazem pracowników, który jednocześnie pełnił funkcję przewodniczącego zakładowej organizacji związkowej. Zachowania obu osób doprowadziły do eskalacji spraw i po przeprowadzeniu postępowania przygotowawczego wniesienia aktu oskarżenia przeciwko Prezesowi o popełnienie przestępstwa z art. 218 par. 1a KK, zgodnie z którym „kto, wykonując czynności w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, złośliwie lub uporczywie narusza prawa pracownika wynikające ze stosunku pracy lub ubezpieczenia społecznego, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.” Sąd ostatecznie uniewinnił Prezesa od zarzucanych mu czynów (pomimo, że inny sąd w postępowaniu cywilnym uznał roszczenie o zadośćuczynienie z powodu mobbingu za zasadne).

Ubezpieczenie D&O – pokrywa koszty dochodzenia, co obejmuje m.in. koszty prowadzenia obrony w postępowaniu karnym, gdzie zarzuty są związane ze sprawowaniem funkcji kierowniczej w zarządzie.

6

Koszty Dochodzenia – par. 5 ust. 4 warunków ubezpieczenia,

Dochodzenie oznacza oficjalne dochodzenie, postępowanie przygotowawcze lub wyjaśniające, przesłuchanie publiczne, postępowanie arbitrażowe, powołanie komisji lub postawienie w stan oskarżenia Członka Kierownictwa przez lub w imieniu sądu, organu lub urzędu administracji państwowej, w tym regulacyjnego, samoregulującego lub samorządu zawodowego, upoważnionego na mocy prawa do badania działalności Spółki lub Członka Kierownictwa w takim charakterze.

Branża – spółdzielnia mieszkaniowa

Ubezpieczony, który uruchomił polisę – Prezes zarządu

Wartość roszczenia – koszty obrony w sprawie o wykroczenie 8 000 zł

Zarzuty – nieudostępnienie członkowi spółdzielni kopii umowy organów spółdzielni z wykonawcą robót ciepłowniczych przeprowadzonych w jednym z budynków administrowanych przez spółdzielnię, tj. wykroczenie z art. 27³ pkt 1 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych

Okoliczności sprawy – spółdzielnia zleciła roboty budowlane w zakresie ocieplenia jednego ze swoich budynków. Jeden z członków spółdzielni uważając, że do zlecenia doszło z naruszeniem interesów spółdzielni wystąpił o udostępnienie mu kopii umowy o wykonanie tych robót. Nie otrzymawszy kopii umowy złożył doniesienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa przez Prezesa spółdzielni, które skutkowało złożeniem wniosku o ukaranie przed wydziałem karnym sądu rejonowego właściwego ze względu na siedzibę spółdzielni. Przedmiotem roszczenia były koszty pomocy prawnej udzielonej Prezesowi spółdzielni.

Ubezpieczenie D&O – pokrywa koszty dochodzenia, co obejmuje m.in. koszty prowadzenia obrony w postępowaniu karnym, gdzie zarzuty są związane ze sprawowaniem funkcji kierowniczej w zarządzie.

7

Klauzula C – roszczenia kierowane do spółki (innego ubezpieczonego podmiotu) o odszkodowanie lub zadośćuczynienie przez pracowników (np. mobbing, dyskryminacja w miejscu pracy)

Branża – stowarzyszenie zajmujące się popularyzacją kultury

Ubezpieczony, który uruchomił polisę – Prezes zarządu

Wartość roszczenia – roszczenie o 45 000 zł

Zarzuty – mobbing

Okoliczności sprawy – pracownik był zatrudniony w stowarzyszeniu na stanowisku redaktora naczelnego portalu poświęconego kulturze prowadzonego przez stowarzyszenie. Władzom stowarzyszenia zwolniony redaktor postawił zarzuty mobbingu, które miały przejawiać się w bezzasadnym krytykowaniu i wyśmiewaniu publikowanych na portalu treści, uporczywym i nieuzasadnionym kwestionowaniu polityki informacyjnej prowadzonej na portalu przez redaktora.

Podstawa prawna roszczenia: art. 94³ KP

Ubezpieczenie D&O – pokrywa koszty przygotowania i prowadzenia obrony przed roszczeniem pracownika o zadośćuczynienie z powodu mobbingu. Ponieważ roszczenie zostało zgłoszone przeciwko stowarzyszeniu, mimo że zarzuty dotyczą działań konkretnych członków zarządu stowarzyszenia, to ochrona ubezpieczeniowa jest udzielana na podstawie klauzuli C, a nie na podstawie klauzuli A (jak w przypadku zgłoszenia roszczenia bezpośrednio przeciwko członka władz).

8

Klauzula C – roszczenia kierowane do spółki (innego ubezpieczonego podmiotu) o odszkodowanie lub zadośćuczynienie przez pracowników (np. naruszenie przepisów o rozwiązywaniu stosunku pracy)

Branża – stowarzyszenie zajmujące się popularyzacją kultury

Ubezpieczony, który uruchomił polisę – Prezes zarządu

Wartość roszczenia – roszczenie o 12 000 zł

Zarzuty – bezprawne zwolnienie; zarzut fikcyjnej likwidacji stanowiska pracy

Okoliczności sprawy – pracownik był zatrudniony w stowarzyszeniu na stanowisku redaktora naczelnego portalu poświęconego kulturze prowadzonego przez stowarzyszenie. Władze stowarzyszenia chcąc rozwiązać umowę z pracownikiem zdecydowały się na wskazanie jako podstawy zwolnienia likwidację stanowiska pracy.

Podstawa prawna roszczenia: art. 94³ KP

Ubezpieczenie D&O – pokrywa koszty przygotowania i prowadzenia obrony przed roszczeniem pracownika o odszkodowanie z powodu bezprawnego zwolnienia. Pokrycie jest udzielane na podstawie klauzuli C.

9

Kary administracyjne – par. 5 ust. 8 warunków ubezpieczenia,

Branża – spółdzielnia mieszkaniowa

Ubezpieczony, który uruchomił polisę – kierownik w spółdzielni mieszkaniowej nadzorujący wykonywane prace dekarские

Wartość roszczenia – 1500 zł - mandat nałożony przez Państwową Inspekcję Pracy bezpośrednio na kierownika robót

Zarzuty – naruszenie art. 281 par. 1 KP przez to, że kierownik robót dopuścił pracowników do pracy na wysokości bez zabezpieczeń przed upadkiem. Mandat nałożony w trybie art. 95 par. 1 i art. 96 par 1 kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia

Okoliczności sprawy – pracownicy spółdzielni wykonywali prace dekarские bez odpowiednich zabezpieczeń na dachu jednego z budynków administrowanych przez spółdzielnię Na skutek anonimowego doniesienia PIP skierowała kontrolę ustalając uchybienie przepisom BHP. Mimo, że nie doszło do wypadku na kierownika robót z ramienia spółdzielni został nałożony mandat karny.

Ubezpieczenie D&O – pokrywa koszt kar administracyjnych nakładanych bezpośrednio na członków kierownictwa. Warto zwrócić uwagę, iż nie chodzi tutaj tylko o członków zarządu, ale każdą osobę sprawującą funkcje kierownicze – w odniesieniu do czynów bezprawnych popełnionych w wykonaniu tych funkcji.

10

Kary administracyjne – par. 5 ust. 8 warunków ubezpieczenia,

Branża – usługi elektryczne dla przemysłu

Ubezpieczony, który uruchomił polisę – Prezes zarządu

Wartość roszczenia – 1500 zł - mandat nałożony przez Państwową Inspekcję Pracy bezpośrednio na kierownika robót

Zarzuty – naruszenie art. 281 p.5 KP i art. 282 KP przez to, że będąc pracodawcą naruszył przepisy o czasie pracy. Mandat nałożony w trybie art. 95 par. 1 i art. 96 par 1 kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia

Okoliczności sprawy – w ramach rutynowej kontroli Państwowej Inspekcji Pracy ustalono brak naliczenia wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych dla niektórych pracowników. W trakcie kontroli pracodawca przyznał, że doszło do błędu i naliczył zaległe wynagrodzenie za nadgodziny.

Ubezpieczenie D&O – pokrywa koszt kar administracyjnych nakładanych bezpośrednio na członków kierownictwa. Kara została nałożona na Prezesa zarządu sprawującego ogólny nadzór nad całością działalności spółki.

Przykłady roszczeń nie objętych ochroną ubezpieczeniową:

- kara nałożona bezpośrednio na spółkę (chyba, że jest dochodzona jako odszkodowanie za szkodę od członka kierownictwa)
- roszczenie o zapłatę kar umownych
- roszczenie o stwierdzenie uchwał walnego zgromadzenia za nieważne

Procedura likwidacja szkód z polis D&O:

Umowy ubezpieczenia D&O wystawione w imieniu Lloyd's Insurance Company S.A. przez Leadenhall.

Formalne zgłoszenie roszczenia oraz wszelką korespondencję związaną z ustaleniem zasadności oraz wysokości świadczenia należy kierować do Ubezpieczyciela za pośrednictwem:

Leadenhall Polska S.A.
ul. Domaniewska 42
02-672 Warszawa
Telefon: +48 (22) 380 42 40
E-mail: claims@leadenhall.pl

Ubezpieczony ma prawo do wyznaczenia własnego adwokata lub radcy prawnego. Ubezpieczyciel zastrzega koniczność uprzedniego poinformowania go o tym fakcie. Zwrot kosztów pomocy prawnej nastąpi po uprzedniej pisemnej zgodzie ubezpieczyciela na ich pokrycie, co jest ustalane za pośrednictwem Leadenhall w procesie likwidacji szkody. Warunkiem zgody na pokrycie kosztów jest ustalenia istnienia ochrony ubezpieczeniowej dla zgłoszonego roszczenia.

Ubezpieczony może zwrócić się do ubezpieczyciela za pośrednictwem Leadenhall o wyznaczenie kancelarii prawnej, która zajmie się prowadzeniem sprawy. Jeżeli roszczenie jest objęte ochroną ubezpieczeniową kancelaria taka jest wówczas wyznaczana, a podjęcie przez nią czynności w imieniu Ubezpieczonego jest zależne od uprzedniego uzyskania Jego pisemnego pełnomocnictwa.

Wybrane regulacje prawne dotyczące odpowiedzialności

Regulacje prawne dotyczące zasad odpowiedzialności za zarządzanie zależą od tego z jakim podmiotem mamy do czynienia.

Do najczęściej wskazywanych przepisów dotyczących spółki z. o.o. należą:

Art. 293 ksh (szkoda wyrządzona spółce)

S 1. Członek zarządu, rady nadzorczej, komisji rewizyjnej oraz likwidator odpowiada wobec spółki za szkodę wyrządzoną działaniem lub zaniechaniem sprzecznym z prawem lub postanowieniami umowy spółki, chyba że nie ponosi winy.

S 2. Członek zarządu, rady nadzorczej, komisji rewizyjnej oraz likwidator powinien przy wykonywaniu swoich obowiązków dotożyć staranności wynikającej z zawodowego charakteru swojej działalności.

Art. 228 ksh (uchwała wspólników)

Uchwały wspólników, poza innymi sprawami wymienionymi w niniejszym dziale lub umowie spółki, wymaga: (...) 2) postanowienie dotyczące roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej przy zawiązaniu spółki lub sprawowaniu zarządu albo nadzoru...

Art. 295 ksh (tzw. actio pro socio)

S 1. Jeżeli spółka nie wytoczy powództwa o naprawienie wyrządzonej jej szkody w terminie roku od dnia ujawnienia czynu wyrządzającego szkodę, każdy wspólnik może wnieść pozew o naprawienie szkody wyrządzonej spółce.

S 2. Na żądanie pozwanego, zgłoszone przy pierwszej czynności procesowej, sąd może nakazać złożenie kaucji na zabezpieczenie pokrycia szkody grożącej pozwanemu. Wysokość i rodzaj kaucji sąd określa według swojego uznania. W przypadku niezłożenia kaucji w wyznaczonym przez sąd terminie pozew zostaje odrzucony.

S 3. Na kaucji służy pozwanemu pierwszeństwo przed wszystkimi wierzycielami powoda.

S 4. Jeżeli powództwo okaże się nieuzasadnione, a powód, wnosząc je, działał w złej wierze lub dopuścił się rażącego niedbalstwa, obowiązany jest naprawić szkodę wyrządzoną pozwanemu.

Art. 299 ksh (odpowiedzialność za zobowiązania; upadłość)

S 1. Jeżeli egzekucja przeciwko spółce okaże się bezskuteczna, członkowie zarządu odpowiadają solidarnie za jej zobowiązania.

S 2. Członek zarządu może się uwolnić od odpowiedzialności, o której mowa w S 1, jeżeli wykaże, że we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie układowe, albo że niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewszczęcie postępowania układowego nastąpiło nie z jego winy, albo że pomimo niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewszczęcia postępowania układowego wierzyciel nie poniósł szkody.

S 3. Przepisy S 1 i S 2 nie naruszają przepisów ustanawiających dalej idącą odpowiedzialność członków zarządu.

Art. 300 ksh (zasady ogólne — odesłanie)

Przepisy art. 291-299 nie naruszają praw wspólników oraz osób trzecich do dochodzenia naprawienia szkody na zasadach ogólnych.

Najważniejsze przepisy dotyczące spółki akcyjnej:

Art. 483 ksh (szkoda wyrządzona spółce)

S 1. Członek zarządu, rady nadzorczej oraz likwidator odpowiada wobec spółki za szkodę wyrządzoną działaniem lub zaniechaniem sprzecznym z prawem lub postanowieniami statutu spółki, chyba że nie ponosi winy.

S 2. Członek zarządu, rady nadzorczej oraz likwidator powinien przy wykonywaniu swoich obowiązków dotożyć staranności wynikającej z zawodowego charakteru swojej działalności.

Art. 393 ksh (uchwała akcjonariuszy)

Uchwały walnego zgromadzenia, poza innymi sprawami wymienionymi w niniejszym dziale lub w statucie, wymaga: (...) 2) postanowienie, dotyczące roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej przy zawiązaniu spółki lub sprawowaniu zarządu albo nadzoru; (...)

Art. 486 ksh (tzw. actio pro socio)

S 1. Jeżeli spółka nie wytoczy powództwa o naprawienie wyrządzonej jej szkody w terminie roku od dnia ujawnienia czynu wyrządzającego szkodę, każdy akcjonariusz lub osoba, której służy inny tytuł uczestnictwa w zyskach lub podziale majątku, może wnieść pozew o naprawienie szkody wyrządzonej spółce.

S 2. Na żądanie pozwanego, zgłoszone przy pierwszej czynności procesowej, sąd może nakazać złożenie kaucji na zabezpieczenie pokrycia szkody grożącej pozwanemu. Wysokość i rodzaj kaucji sąd określa według swojego uznania. W przypadku niezłożenia kaucji w wyznaczonym przez sąd terminie pozew zostaje odrzucony.

S 3. Na kaucji służy pozwanemu pierwszeństwo przed wszystkimi wierzycielami powoda.

S 4. Jeżeli powództwo okaże się nieuzasadnione, a powód, wnosząc je, działał w złej wierze lub dopuścił się rażącego niedbalstwa, obowiązany jest naprawić szkodę wyrządzoną pozwanemu.

Art. 379 ksh (zasady reprezentacji w sporach członka władz ze spółką)

S 1. W umowie między spółką a członkiem zarządu, jak również w sporze z nim spółkę reprezentuje rada nadzorcza albo pełnomocnik powołany uchwałą walnego zgromadzenia.

Art. 490 ksh (zasady ogólne — odesłanie)

Przepisy art. 479-489 nie naruszają praw akcjonariuszy oraz innych osób do dochodzenia naprawienia szkody na zasadach ogólnych.

Zasady ogólne — wszelkie podmioty

Art. 415 kc — zasady ogólne

Kto z winy swej wyrządził drugiemu szkodę, obowiązany jest do jej naprawienia.

Art. 471 i nast. kc — odpowiedzialność kontraktowa

Przepisy ustaw szczególnych: prawo spółdzielcze, ustawa o fundacjach, ustawa o stowarzyszeniach, ustawa o działalności leczniczej, ustawa o dyscyplinie finansów publicznych itd.

Prawo upadłościowe — wszelkie podmioty

Art. 21 Prawo upadłościowe i naprawcze

1. Dłużnik jest obowiązany, nie później niż w terminie 30 dni od dnia, w którym wystąpiła podstawa do ogłoszenia upadłości, zgłosić w sądzie wniosek o ogłoszenie upadłości.
2. Jeżeli dłużnikiem jest osoba prawna albo inna jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, obowiązek, o którym mowa w ust. 1, spoczywa na każdym, kto ma prawo go reprezentować sam lub łącznie z innymi osobami.
3. Osoby, o których mowa w ust. 1 i 2, ponoszą odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną wskutek niezłożenia wniosku w terminie określonym w ust. 1.

Zaległości podatkowe — wszelkie podmioty

Art. 116 Ordynacji podatkowej

S 1. Za zaległości podatkowe spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w organizacji, spółki akcyjnej lub spółki akcyjnej w organizacji odpowiadają solidarnie całym swoim majątkiem członkowie jej zarządu, jeżeli egzekucja z majątku spółki okazała się w całości lub w części bezskuteczna, a członek zarządu: 1) nie wykazał, że:

- a) we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie zapobiegające ogłoszeniu upadłości (postępowanie układowe) albo
- b) niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości lub niewszczęcie postępowania zapobiegającego ogłoszeniu upadłości (postępowania układowego) nastąpiło bez jego winy;

2) nie wskazuje mienia spółki, z którego egzekucja umożliwi zaspokojenie zaległości podatkowych spółki w znacznej części.

S 2. Odpowiedzialność członków zarządu obejmuje zaległości podatkowe z tytułu zobowiązań, których termin płatności upływał w czasie pełnienia przez nich obowiązków członka zarządu, oraz zaległości wymienione w art. 52 powstałe w czasie pełnienia obowiązków członka zarządu.

Art. 116a

Za zaległości podatkowe innych osób prawnych niż wymienione w art. 116 odpowiadają solidarnie całym swoim majątkiem członkowie organów zarządzających tymi osobami. Przepisy art. 116 stosuje się odpowiednio